

EUROOPA KOHTU OTSUS

8. detsember 1987*

[...]

Brüsseli konventsioon – Peatamise mõiste

Kohtuasjas 144/86,

mille esemeks on Corte suprema di cassazione, Rooma, poolt Euroopa Kohtule tsiviil- ja kaubandusajades kohtualluvust ja kohtuotsuste täitmist käsitleva 27. septembri 1968. aasta konventsiooni Euroopa Kohtu poolse tõlgendamise 3. juuni 1971. aasta protokollil alusel esitatud taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Gubisch Maschinenfabrik KG, asukoht Flensburg

ja

Giulio Palumbo, elukoht Rooma,

eelotsust tsiviil- ja kaubandusajades kohtualluvust ja kohtuotsuste täitmist käsitleva 27. septembri 1968. aasta konventsiooni (EÜT 1978, L 304, lk 77) artikli 21 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: kodade esimehed O. Due ja G. C. Rodríguez Iglesias, kohtunikud T. Koopmans, K. Bahlmann ja C. Kakouris,

kohtujurist: G. F. Mancini,

kohtusekretär: vanemametnik H. A. Rühl,

arvestades märkusi, mille esitasid:

Gubisch Maschinenfabrik KG, esindaja kirjalikus menetluses: E. Meissner,

Saksamaa Liitvabariigi valitsus, esindaja kirjalikus menetluses: C. Böhmer,

Itaalia Vabariigi valitsus, esindaja kirjalikus menetluses: O. Fiumara,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja kirjalikus ja suulises menetluses: G. Berardis,

võttes arvesse kohtuistungil ja lisaks 19. märtsi 1987. aasta kohtuistungil ettekannet,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

olles 11. juuni 1987. aasta kohtuistungil ära kuulunud kohtujuristi arvamuse,
on teinud järgmise

otsuse

[...]

1. Corte suprema di cassazione, Rooma, esitas 9. jaanuari 1986. aasta määrusega, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 12. juunil 1986, Euroopa Kohtule tsiviil- ja kaubandusajades kohtualluvust ja kohtuotsuste täitmist käsitleva 27. septembri 1968. aasta konventsiooni (edaspidi „konventsioon“) Euroopa Kohtu poolse tõlgendamise 3. juuni 1971. aasta protokollil alusel eelotsuse küsimuse konventsiooni artikli 21 tõlgendamise kohta.

2. See küsimus tekkis Gubisch Maschinenfabrik KG (edaspidi „Gubisch“), asukoht Flensburg (Saksamaa Liitvabariik), ja Giulio Palumbo, elukoht Rooma, vahelises vaidluses seoses müügilepingu kehtivusega. Palumbo algatas Gubisch'i vastu tribunale di Roma's menetluse nõudega, et leping tunnistataks kehtetuks, kuna tema tellimus oli tagasi võetud enne, kui see jõudis Gubisch'ini kinnitamiseks. Teise võimalusena nõudis hageja, et lepingut ei tuleks arvestada nõusoleku puudumise tõttu või et lepingust tuleks loobuda põhjendusel, et Gubisch ei olnud täitnud tarnetähtaega.

3. Gubisch esitas vastuväite, et tribunale di Roma'l ei ole pädevust kooskõlas konventsiooni artikliga 21, kuna ta on juba esitanud hagi Landgericht Flensburg'i, et kohustada Palumbo't täitma oma lepingust tulenevaid kohustusi ja eelkõige maksta ostetud seadme eest.

4. Tribunale di Roma jättis konventsiooni artiklil 21 põhineva peatamise (*lis pendens*) vastuväite läbi vaatamata; Gubisch esitas kaebuse Corte suprema di cassazione'le, kes peatas menetluse ning esitas Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas juhtumi suhtes, mille puhul on seoses sama lepinguga üks pool pöördunud osalisriigi kohtusse nõudega tunnistada leping kehtetuks (või vähemalt sellest loobuda), ent teine pool on algatanud menetluse teise osalisriigi kohtus, et kinnitada, et selle jõustamine kuulub Brüsseli 27. septembri 1968. aasta konventsiooni artikli 21 alusel peatamise mõiste alla?“

5. Kohtuistungi ettekandes on esitatud põhjalikum ülevaade kohtuasja asjaoludest, menetluse käigust ja Euroopa Kohtule esitatud kirjalikest märkustest, mida käesolevas otsuses on nimetatud üksnes määral, mil see on vajalik Euroopa Kohtu põhjenduste esitamiseks.

6. Et vastata esitatud küsimusele, tuleb kõigepealt määrata kindlaks, kas konventsiooni artiklis 21 kasutatud termineid peatamise (väljend, mida kasutatakse üksnes II jaotise 8. jao pealkirjas) aluseks olevate asjaolude kohta tuleb tõlgendada sõltumatult või käsitleda ühe või teise asjaomase riigi siseriiklikule õigusele viitavana.

7. Nagu Euroopa Kohus on juba sedastanud oma 6. oktoobri 1976. aasta otsuses kohtuasjas 12/76: Tessili v. Dunlop, EKL 1976, lk 1473, ei välista need võimalused

teeneteist, kuna asjakohase valiku saab teha üksnes konventsiooni iga sätte kohta, et tagada selle täielik kehtivus, pidades silmas EMÜ asutamislepingu artikli 220 eesmärke.

8. Vastavalt preambulile, kus on osaliselt kasutatud artikli 220 termineid, on konventsiooni eesmärk eelkõige hõlbustada kohtute ja vahekohtute otsuste tunnustamist ja jõustamist ning tugevdada ühenduses asuvate isikute õiguskaitset ühenduses. Artikkel 21 koos artikliga 22 seotud hagide kohta, on konventsiooni II jaotise 8. jaos; selle jao eesmärk on ühendusesisese hea kohtumõistmise huvides hoida ära paralleelseid menetlusi eri osalisriikide kohtutes ning vältida konflikte nendest menetlustest tulenevate otsuste vahel. Nende eeskirjade eesmärk on seega nii palju kui võimalik ja algusest peale hoida ära sellise olukorra tekkimise võimalust, nagu on osutatud artikli 27 lõikes 3, see tähendab otsuse mittetunnustamist seoses selle kokkusobimatusega samade poolte vahelises vaidluses tehtud kohtuotsusega riigis, kus tunnustamist soovitakse.

9. Lisaks on Euroopa Kohus kinnitanud oma 30. novembri 1976. aasta otsuses kohtuasjas 42/76: *De Wolf v. Cox*, EKL 1976, lk 1759, konventsiooni nende eesmärkide olulisust isegi väljaspool peatamise mõiste kitsast valdkonda, väites, et see oleks vastuolus artikli 26 jj tähendusega, mis käsitlevad sellise hagi vastuvõetavuse kinnitamise otsuste tunnustamist, millel on sama objekt ja mis on algatatud samade poolte vahel kui hagi, mille kohta on teises osalisriigis kohus juba teinud otsuse.

10. Lisaks ei ole peatamise mõiste kõigi osalisriikide õigussüsteemides sama ning nagu Euroopa Kohus on juba sedastanud oma 7. juuni 1984. aasta otsuses kohtuasjas 129/83: *Zelger v. Salinitri*, EKL 1984, lk 2397, ei saa ühist peatamise mõistet saavutada siseriikliku õiguse asjaomaste eri sätete kombinatsiooniga.

11. Pidades silmas konventsiooni eespool nimetatud eesmärke ning asjaolu, et artikliga 21 on, selle asemel, et viidata termini „peatamine” kasutamisele osalisriikide siseriiklikes õigussüsteemides, nähtud ette mitmed määratluse osaks olevad olulised tingimused, tuleb teha järeldus, et artiklis 21 kasutatud termineid peatamise olukorra esinemise kindlaksmääramiseks tuleb pidada sõltumatuks.

12. See tulemus ei ole vastuolus eespool osutatud 7. juuni 1984. aasta otsusega, milles Euroopa Kohus on sedastanud, et küsimust selle kohta, millisel hetkel tuleb arvestada, et kohus on konventsiooni artikli 21 rakendamisel kohtuasja vastu võtnud, tuleb hinnata ja lahendada iga kohtu puhul kooskõlas kohtu siseriikliku õiguse eeskirjadega. See põhjendus põhineb sellel, et selles artiklis ei ole osutatud asjaomaste menetlusnormide laadile, kuna konventsiooni eesmärk ei ole ühtlustada norme, mis on tihedalt seotud eri liikmesriikide menetlussüsteemidega. Järelikult ei saa see otsustada artiklis 21 sätestatud *peatamise* tingimuste kohaldamisala tõlgendamise üle.

13. Seepärast on eespool nimetatud eesmärkide raames ning artikli 21 ja artikli 27 lõike 3 vahelise kooskõla tagamist silmas pidades oluline, et küsimus, kas käesoleva kohtuasja puhul arutatava menetlusolukorraga tuleb tegeleda. Selle olukorra märgatavad jooned on need, et üks pooltest on esitanud esimese astme kohtusse hagi rahvusvahelises müügilepingus sätestatud kohustuse jõustamiseks; seejärel on teine pool teises osalisriigis esitanud tema vastu hagi sama lepingu tühistamiseks või lepingust loobumiseks.

14. Esiteks tuleb silmas pidada, et vastavalt artikli 21 sätetele kohaldatakse seda artiklit, kui samade poolte vahel on kaks hagi, mis hõlmavad sama hagi alust ja sama objekti; rohkem tingimusi ei ole selles sätestatud. Isegi kui artikli 21 saksakeelses versioonis ei ole selgelt tehtud vahet terminitel „objekt“ ja „hagi alus“, tuleb seda tõlgendada samal viisil kui teistes keeltes, milles kõikides tehakse sellist vahet.

15. Menetlusolukorras, mis on tekitanud eelotsusetaotluses esitatud küsimuse, on samad osapooled seotud eri osalisriikides kahe kohtumenetlusega, mis põhinevad samal „hagi alusel“, st samal lepingulisel suhtel. Seepärast tekib probleem, kas neil kahel hagil on sama „objekt“, kui esimeses soovitakse leping jõustada ning teises soovitakse leping tühistada või lepingust loobuda.

16. Eelkõige on sellisel juhul nagu käesolev juhtum, mis on seotud materiaalse vallasvara rahvusvahelise müügiga, ilmne, et lepingu jõustamise hagi eesmärk on see jõustada ning lepingu tühistamise või lepingust loobumise hagi eesmärk on leping kehtetuks tunnistada. Küsimus, kas leping on siduv, on seega kahe hagi keskmes. Kui tegemist on lepingu tühistamise või lepingust loobumise hagiga, mis on esitatud esimese hagi järel, võib seda isegi pidada üksnes kaitseks esimese hagi vastu, mis on esitatud sõltumatu menetluse vormis teise osalisriigi kohtusse.

17. Neil menetlusaasjaoludel tuleb sedastada, et kahel hagil on sama objekt, kuna seda mõistet ei saa piirata nii, et see tähendaks kaht täiesti identset nõuet.

18. Kui sellistel asjaoludel, nagu käesoleva kohtuasja asjaolud, ei teinud kõnealuste küsimuste kohta seoses ühe ja sama rahvusvahelise müügilepinguga otsust üksnes see kohus, kuhu on esitatud lepingu jõustamise hagi ning kuhu pöördui esimesena, on poole jaoks, kes soovib lepingu jõustamist, oht, et artikli 27 lõike 3 alusel ei pruugita tunnustada tema kasuks tehtud otsust, isegi kui kostja poolt, kes väidab, et leping ei olnud siduv, esitatud kaitset ei ole heaks kiidetud. Ei saa olla kahtlust, et osalisriigis tehtud kohtuotsust, millega nõutakse lepingu täitmist, ei tunnustataks riigis, kus tunnustamist sooviti, kui selle riigi kohus on teinud otsuse lepingu tühistamise või lepingust loobumise kohta. Selline tulemus, mis piirab kummagi otsuse mõju asjaomase riigi territooriumil, oleks vastuolus konventsiooni eesmärkidega, mis on tugevdada õiguskaitset kogu ühenduse territooriumil ning hõlbustada igas osalisriigis mis tahes teise osalisriigi tehtud otsuste tunnustamist.

19. Siseriikliku kohtu esitatud küsimusele tuleb seega vastata, et *peatamise* mõiste 27. septembri 1968. aasta konventsiooni artikli 21 kohaselt hõlmab juhtumit, kui pool esitab osalisriigi kohtusse hagi rahvusvahelise müügilepingu tühistamiseks või sellest loobumiseks ning samal ajal on teise osalisriigi kohtus pooleli sama lepingu jõustamise hagi, mille on esitanud teine pool.

Kohtukulud

20. Kulused, mida kandsid Saksamaa Liitvabariigi valitsus, Itaalia Vabariigi valitsus ja Euroopa Ühenduste Komisjon, kes esitasid Euroopa Kohtule märkusi, ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

vastates küsimusele, mille Corte suprema di cassazione esitas talle oma 9. jaanuari 1986. aasta määrusega, otsustab:

Peatamise mõiste 27. septembri 1968. aasta konventsiooni artikli 21 kohaselt hõlmab juhtumit, kui pool esitab osalisriigi kohtusse hagi rahvusvahelise müügilepingu tühistamiseks või sellest loobumiseks ning samal ajal on teise osalisriigi kohtus pooleli sama lepingu jõustamise hagi, mille on esitanud teine pool.

Due

Rodríguez Iglesias

Koopmans

Bahlmann

Kakouris

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 8. detsembril 1987. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

Kuuenda koja esimees

P. Heim

O. Due